

Maa- ja metsätalousministeriö
Ruokaosasto

PÖYTÄKIRJA 2/2016
MMM013:00/2014

MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 SEURANTAKOMITEA

Aika Keskiviikko 16.11.2016 klo 10:00–15:40
Paikka Paasitorni, Helsinki

Jaana Husu-Kallio/maa- ja metsätalousministeriö, puheenjohtaja
Taina Vesanto/maa- ja metsätalousministeriö, varapuheenjohtaja
Hanna-Mari Kuhmonen/työ- ja elinkeinoministeriö (ap)
Harri Ahlgren/ työ- ja elinkeinoministeriö (ip)
Jyri Inha/ valtiovarainministeriö
Tiina Malm/maa- ja metsätalousministeriö
Esko Juvonen/maa- ja metsätalousministeriö
Antero Nikander/maa- ja metsätalousministeriö
Harri Kukka/ maa- ja metsätalousministeriö
Tarja Haaranen/ Ympäristöministeriö
Antti-Jussi Oikarinen/ Maaseutuvirasto

Erja Loppi/ Maaseutuvirasto
Marja Karvonen/ Satakunnan ELY-keskus
Ulla Mehto-Hämäläinen/ Keski-Suomen ELY-keskus
Tiina Suutari/Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Jyrki Pitkänen/Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Minna-Mari Kaila/Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Holger Falck/Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. (ap)
Jari Huovinen/ Elinkeinoelämän keskusliitto EK (ip)
Meira-Pia Lohiluoma/ Svenska Lantbrukssällskapens Förbund
Päivi Kiviranta/

Suomen 4H-liitto, Länsi-Suomi
Mirja Hellstedt/Maa- ja kotitalousnaisten Keskus
Tapani Veistola/Suomen luonnonsuojeluliitto
Pertti Iivanainen/ Maaseudun kehittäjä
Risto-Matti Niemi/ Suomen Kylätoiminta ry
Ilkka Peltola/Keskipiste – Leader ry
Taina Väre/Suomen Kuntaliitto
Asko Peltola/Etelä-Pohjanmaan liitto
Leena Anttila/maa- ja metsätalousministeriö
Virva Terho/maa- ja metsätalousministeriö
Noora Hakola/ Maaseutuvirasto

Poissa: Matti Puolimatka/ Elintarviketurvallisuusvirasto, Hannamari Heinonen/ Suomen yrittäjät, Ulla Hyvönen/Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, Maria Lindqvist/SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto

Pysyvät asiantuntijat: Veli-Pekka Talvela/maa- ja metsätalousministeriö (ap), Kai Heikkilä/EU:n komissio, DG AGRI

Muut asiantuntijat: Juuso Kalliokoski/maa- ja metsätalousministeriö (ip), Annukka Lyra/maa- ja metsätalousministeriö, Anna Schulman/maa- ja metsätalousministeriö (ap), Teemu Hauhia/Maaseutuverkostopalvelut (ip)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Jaana Husu-Kallio avasi kokouksen ja kertoi maakuntauudistusta koskevan lainsäädännön valmistelun tilanteesta. Maakuntauudistuksen kanssa samassa aikataulussa eli vuoden 2019 alussa toteutetaan myös Maaseutuviraston ja Elintarviketurvallisuusviraston yhdistäminen.

Komission edustaja kysyi, tuleeko maakuntauudistus vaikuttamaan komission ja jäsenvaltion (Suomen) väliseen suhteeseen. Hän huomautti myös, että hallintoviranomaisen on huolehdittava siitä, että ohjelman hallinnointiin varataan riittävästi resursseja myös maakuntauudistuksen jälkeen.

Puheenjohtaja vastasi, että maaseudun kehittämissohjelman toimivaltainen viranomainen säilyy samana maakuntauudistuksen jälkeenkin. Uudistuksessa eri viranomaisten lukumäärä vähenee nykyisestä, joten hallinto yksinkertaistuu siltä osin.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Todettiin kokouksen läsnäolijat. Paikalla oli 27 jäsentä/varajäsentä, joten kokous oli päätösvaltainen. Todettiin, että YM:n edustajaksi on nimetty Tarja Haaranen ja varajäseneksi Sonja Pyykkönen. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n uusi varajäsen on Leena Lahdenvesi-Korhonen.

3. Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Esityslista hyväksyttiin työjärjestykseksi esityksen mukaisesti.

4. Ajankohtaiskatsaus ohjelman toimeenpanon tilanteeseen

Maaseutuvirasto

Erja Loppi Maaseutuvirastosta kertoi, että komissio on esittänyt lokakuussa Manner-Suomen maaseudun kehittämissohjelman 2007–2013 suljettavaksi. Kaikki tilit on hyväksytty ja komissio maksaa loppumaksun eurolleen Mavin hakemuksen mukaisesti.

Komission edustaja kiitti Mavia erinomaisesta yhteistyöstä.

Antti-Jussi Oikarinen Maaseutuvirastosta esitteli Manner-Suomen maaseudun kehittämissohjelman 2014–2020 toimeenpanon tilannekatsauksen. Suomen kumulatiivinen maksuprosentti on 29,99 %, mikä on edelleen EU-jäsenmaiden paras. EU-maiden keskiarvo on tällä hetkellä 14.07 %.

Ohjelman sähköisessä haussa on Hyrrä-tietojärjestelmän osalta nyt palattu normaalitilaan, siten että tällä hetkellä lähes kaikki tuet myönnetään ja maksetaan Hyrrässä sähköisesti. Myös viljelijätukien maksut ovat syksyllä 2016 sujuneet suunnitelmien mukaan. Sähköisen haun toteuttamisen näkökulmasta haasteita ovat tuoneet mm. tukijärjestelmien moninaisuus, teemahankkeen monipolvisuus ja neuvontakorvauksen maksuprosessi.

Hyrrä-tietojärjestelmän loppuvuoden viimeinen tuotantoon vienti tehdään joulukuussa. Useita toimintoja kehitetään vielä vuoden 2017 aikana, sillä kaikkea ei ehditä toteuttaa vuonna 2016. Tukisovelluksessa tehtävänä on vielä ympäristökorvausjärjestelmän valvontaosio

Noora Hakola/ Mavi esittelin Hanke-rekisterin, jonka Mavi julkaisee marraskuussa 2016. Hanke-rekisterin kautta suuri yleisö saa tietoa ohjelmakaudella 2014–2020 rahoitetuista hankkeista, mm. tuensaajista, tukimuodosta ja rahoituksesta sekä kuvauksen hankkeesta.

Keskustelussa nostettiin esille seuraavia asioita:

- Neuvontakorvauksen maksuprosessi ei ole sujuva tuensaajan näkökulmasta. Prosessia kehitetään sen jälkeen, kun itse järjestelmä on kokonaisuutena saatu toimivaksi.
- Ympäristökorvauksesta ei Tukisovelluksessa voi tehdä tarkisteita, vaan ne on tehtävä käsin. Myöskään valvontojen tuloksia ei voi toistaiseksi kirjata järjestelmään.
- Komissio muistutti, että ohjelman etenemisestä pitää raportoida myös kohdealoittain eikä ainoastaan toimenpiteittäin. Myös suoritusvarauksista päätetään kohdealojen etenemisen perusteella. Kohdealakohtaisesta etenemisestä raportoidaan ohjelman vuosikertomuksissa ja ne esitellään keväällä pidettävissä seurantakomitean kokouksissa.

ELY-keskukset

Tiina Suutari Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta kertoi ohjelman toimeenpanon tilanteesta Pohjois-Pohjanmaalla ja ELY-keskusalueilla koko Suomessa.

Kehittämishankkeita on haettu aktiivisesti erityisesti ohjelman aloitusvaiheessa, nyt hakumäärät ovat tasaantuneet. Uusi valintamenettely (pisteytys) on osoittautunut toimivaksi. Päätöksenteossa ruuhkat saatu pitkälti purettua, sidonta-aste vuoden loppuun mennessä vaihtelee alueittain 70-100% välillä. Yritysten kehittämishankkeita haetaan aiempaa enemmän. Yritystukien osuus vaihtelee paljon eri ELY-keskusalueilla. Osalla alueista, kuten Pohjois-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla yritystukien kysyntä on selvästi

elpynyt pitkän hiljaisemman kauden jälkeen. Myös rakennetukien ja ei-tuotannollisten investointien hakumäärät vaihtelevat hyvin paljon eri alueiden välillä. Ympäristösopimuksista alkuperäisrotujen hallinnointia olisi syytä pohtia, sillä jokainen eläinmäärän muutos joudutaan käsittelemään ELY-keskuksessa erikseen. Myös viljelijän ikärajavaatimuksen poiston vaikutukset ovat ristiriitaiset, sillä peltoalaa olisi kokonaisuutena riittävästi, mutta pellot ovat vajaakäytössä ei kehittyvillä tiloilla. Tietojärjestelmien viivästyminen on aiheuttanut ELY-keskuksissa paljon lisätyötä, kun paperihakemukset liitteineen joudutaan skannaamaan tietojärjestelmiin jälkikäteen.

Leader-ryhmät

Ilkka Peltola Keskipiste Leader ry:stä kertoi Leader-ryhmien ajankohtaisista asioista. Leader-ryhmille on tullut edelleen paljon hakemuksia ja toiminta on ollut aktiivista. Pohjois-Pohjanmaalla Leader-ryhmät ovat jo pitkään olleet erityisen aktiivisia yritystukien rahoittamisessa. Leader-ryhmät ovat kuitenkin kokeneet, että käytössä olevat yritystuki-välineet ovat tällä kaudella riittämättömiä ja sen vuoksi huomiota halutaan kiinnittää siihen, että seuraavalla ohjelmakaudella olisi käytössä toimivia tukimuotoja. Hyrrätietojärjestelmä ja sähköinen haku ovat toisaalta yksinkertaistaneet toimintaa, mutta järjestelmän käyttö ei ole useinkaan helppoa esim. maaseudun pienyrittäjille. Sen vuoksi Leader-ryhmät käyttävät paljon aikaa hakemuksen tekoon liittyvään tekniseen neuvontaan. Hyrrästä myös puuttuu edelleen monia tärkeitä toimintoja, kuten teemahankkeiden maksut ja indikaattoritietojen tallennus. Ensimmäiset toimintarahahankkeiden maksuhakemukset on toimitettu Maviin jo 5 kuukautta sitten, mutta päätöksiä ei ole vielä tehty.

Puheenjohtaja kysyi olisiko uudelle byrokratian purkuryhmälle tarvetta, kuten Leader-ryhmien esityksessä ehdotettiin.

Todettiin, että mahdollinen byrokratian purkuryhmä pitäisi liittää seuraavan ohjelmakauden valmisteluun. EU-tasolla on parhaillaan valmistelussa kuluva ohjelmakautta koskeva EU-säädösten yksinkertaistaminen.

5. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 muutosesitys

Tiina Malm/ MMM esitteli Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman muutosesitykset, joita oli seuraavissa ohjelman toimenpiteissä:

- M2 neuvonta
Tilakohtaisen enimmäismäärän nosto
- M7.3 palveluiden ja kylien kehittäminen (laajakaistainvestoinnit)

Tuensaajana voisi olla myös muu kuin yleishyödyllinen hakija, mutta rahoitettavan toiminnan tulee edelleen olla yleishyödyllistä. Tuki 50 % tai 70 % riippuen hanketoteuttajan liikevaihdosta.

- M10 ympäristö-ilmastokorvaukset
Poistetaan päällekkäisyydet tilakohtaisen ravinteiden tasapainoisen käytön toimen ja lohkokohtaisten toimien perustasovaatimusten välillä. Tilakohtaiseen toimeen sitoutuminen on kaikkien lohkokohtaisten toimien edellytys.
- M13.1 ja 13.2 luonnonhaittakorvaukset
Kehysriihessä luonnonhaittakorvauksiin saatiin lisärahoitusta 20,3 milj. euroa vuodelle 2017, minkä vuoksi vuodelle 2017 tehty luonnonhaittakorvauksien korvaustason leikkaus perutaan.

Lisäksi ohjelmanmuutos sisälsi pienempiä tarkistuksia useisiin toimenpiteisiin, joilla pystytään sujuvoittamaan toimeenpanoa.

Komissio analysoi muutosesitykset ja kommentoi niitä. Virallinen muutosesitys toimitetaan komissiolle vuoden 2017 alussa.

Päätös: Seurantakomitea hyväksyi ohjelman muutosesityksen.

6. Teknisen avun käyttösuunnitelmat

Leena Anttila/ MMM esitteli esitykset teknisen avun indikatiivisen käyttösuunnitelman 2014–2020 muutoksesta sekä esityksen teknisen avun toisen erän käyttösuunnitelmaksi. Indikatiivisen käyttösuunnitelman muutokset koskevat pääasiassa Hyrrätietojärjestelmän ennakoitua suurempaa resurssitarvetta Maaseutuvirastossa. Mavi on tehnyt sisäisiä kululajimuutoksia teknisen avun ensimmäisessä ja toisessa erässä, jotta Hyrrän kehittämiseen olisi käytettävissä riittävästi resursseja. Lisäksi Maaseutuvirasto lainaa teknisen avun toisen erän käyttösuunnitelmassa maaseutuverkostolta 300 000 euroa, jonka se palauttaa maaseutuverkostolle teknisen avun kolmannen erän käyttösuunnitelmassa. Koska Mavin palkkaukseen varatut varat pienenevät, on myös Mavin koko ohjelmakauden käytössä olevaa henkilötyövuosimäärää pienennetty 8 htv:llä.

Maaseutuverkoston ohjausryhmä on päättänyt maaseutuverkoston sisäisestä kululajimuutoksesta, jossa 100 000 euroa siirretään koulutuskuluista viestintäkuluihin. Toisen erän käyttösuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon indikatiiviseen käyttösuunnitelmaan tehdyt muutosesitykset.

VM:n edustaja huomautti, että tästä teknisen avun kohdennuksen muutoksesta ei saa aiheutua henkilöresurssien lisätarpeita.

Lisäksi kysyttiin riittävätkö resurssit toimintaan muutoksen jälkeen. Mavi on arvioinut, että resurssit riittävät muutoksen jälkeen koko ohjelmakauden. Henkilötyövuosia säästy, koska ohjelmakauden 2007–2013 palkkauskuluja pystyttiin käyttämään ohjelmakauden 2014–2020 käynnistysvaiheeseen asti.

Päätös: Seurantakomitea hyväksyi esityksen teknisen avun indikatiivisen käyttösuunnitelman 2014–2020 sekä esityksen teknisen avun toisen erän käyttösuunnitelmaksi.

Seurantakomitealle annettiin tiedoksi edellä mainittu teknisen avun ensimmäisen erän käyttösuunnitelmaa koskeva Mavin sisäinen kululajimuutos Mavi on siirtänyt 900 000 euroa palkkaukseen varatusta teknisen avun rahoituksesta seurantakuluihin, mikä käytetään Hyrrä-tietojärjestelmän kehittämiseen.

7. Ohjelman ennakkoehtojen täytyminen

Virva Terho/ MMM kertoi ohjelman ennakkoehtojen täyttymisen tilanteesta. Ohjelman ennakkoehdoista on täyttymättä ainoastaan ehto G7b: ”Tilastojärjestelmät ja tulosindikaattorit: On olemassa tilastopohja, joka on tarpeen ohjelmien tehokkuuden ja vaikutusten arvioinnissa. On olemassa tulosindikaattorijärjestelmä, jonka avulla valitaan toimet, joilla edistetään tehokkaimmin haluttuja tuloksia, seurataan tulosten toteutumista ja suoritetaan vaikutustenarviointeja”.

”Tilastotietojen oikea-aikaista keräämistä ja yhdistämistä koskevat järjestelyt, joissa on järjestelyt yhdistettyjen tietojen julkistamista ja julkista saatavuutta varten”

Komissiolle lähetetään kirje, jossa mainitaan kyseisen ennakkoehdon täyttyvän 30.11.2016 mennessä. Edellä mainitut tiedot saadaan LUKEn ylläpitämästä Agrikaattorista ja Mavin Hankerekisteristä.

8. Ohjelman viestintäsuunnitelma vuodelle 2017

Annukka Lyra/ MMM esitteli ohjelman viestintäsuunnitelman vuodelle 2017. Vuonna 2017 uudistetaan maaseutu.fi -sivut siten että ne palvelevat paremmin erilaisia käyttäjäryhmiä sekä tehostetaan sosiaalisen median käyttöä ohjelman viestinnässä. Maaseudun hyvinvointivaikutukset nostetaan esiin tarinoiden ja esimerkkien kautta. Lisäksi panostetaan ohjelman viestintäverkoston sujuvaan toimintaan.

Keskustelussa todettiin, että viestinnässä on hyvä tuoda esiin myös se, että kaupunkilaisetkin hyötyvät maaseudun kehittämisohjelmasta ja sen toimista. 4H-liiton nettisivuille valmistellaan parhaillaan nuoria kiinnostavia hanketarinoita. Tässä olisi mahdollista tehdä myös yhteistyötä maaseutuohjelman viestinnän kanssa.

9. Maaseutuverkoston tilannekatsaus

Taina Vesanto/ MMM kertoi, että maaseutuverkoston ohjausryhmän nimeäminen 2-vuotiskaudelle 2017–2018 on nyt valmis. Edellisen 2-vuotiskauden neljän työryhmän (innovaatiot, ympäristö, yrittäjyys ja nuoret) toimikausi päättyy vuoden 2016 lopussa, mutta kaikkien neljän ryhmän puheenjohtajat jatkavat ohjausryhmän jäseninä vielä seuraavan 2-vuotiskauden. Kaudelle 2017–2018 on valittu kaksi uutta työryhmää. Maaseudun hyvinvointi -työryhmän puheenjohtaja on Jalmari Heikkonen Työterveyslaitokselta ja Tulevaisuuden maaseutuyrittäminen -työryhmän puheenjohtaja on Marko Mäki-Hakola MTK:sta.

Teemu Hauhia Maaseutuverkostosta kertoi verkostotoiminnan ajankohtaisista asioista. Syksyn merkittäviä viestintäpanostuksia ovat olleet esimerkiksi YLE:n kanavilla esitetty tietoisuus, Osta tilalta päivä 10.9.2016 sekä Valo -yhteistyö kaikenikäisten liikkumisen edistämiseksi. Maaseutuverkosto on myöntänyt rahoitusta palvelupaketteihin: koulutuksen järjestämiseen, nuorille suunnattuihin tapahtumiin ja kansainvälisen yhteistyön käynnistämiseen. Maaseutuverkoston lähitulevaisuudessa järjestämiä tapahtumia ovat mm. nuorten yrittäjien innovaatioleiri Karhunpesä ja Kasvu open - maaseudun kasvu-polku -tapahtuma. Syksyllä 2017 maaseutuverkosto järjestää kansainvälisen "Amaze me Leader" -tapahtuman nuorille.

10. Muiden ERI-rahastojen tilannekatsaus

Euroopan meri- ja kalatalousrahasto EMKR

Harri Kukka/ MMM kertoi EMKR-ohjelman tilanteesta. EMKR:n EU-lainsäädäntö valmistui myöhään ja EMKR-ohjelmat ovat yleisesti käynnistyneet hitaasti, mutta Suomen ohjelma on lähtenyt melko hyvin liikkeelle. Tällä hetkellä ohjelman varoista on sidottu 18,6 %. Ohjelman tavoitteena on mm. panostaa kalanjalostuksen kotimaisen raaka-aineen saatavuuteen lisäämällä kalankasvatusta. EMKR-ohjelmasta on rahoitettu myös suuria investointeja, kuten Kasnäsissä sijaitseva kalajauhotehdas. Syyskuussa päättyneessä innovaatio-ohjelmien haussa jätettiin yhteensä 6 hakemusta 5 eri teemasta.

Rakennerahastot EAKR ja ESR

Harri Ahlgren/TEM esitteli rakennerahasto-ohjelman tilannekatsauksen ja kertoi PK-yritysaliteohjelmasta, jonka toimeenpanosta vastaa Euroopan Investointirahasto. Rakennerahasto-ohjelman kehyksestä on varattu noin 40 % ja maksuaste on 9 %. Tavoitteena on myös, että EAKR-rahoituksesta 25 % edistää vähähiilisyttä. Tällä hetkellä toteuma on noin 16 %. Motiva on laatinut tukiaineistoa vähähiilisyystavoitteen edistämiseksi, jota voivat hyödyntää sekä rakennerahasto-ohjelman että maaseudun kehittämisohjelman toimijat.

PK-yritysaliteohjelma on Suomen takausohjelma yritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi. Rakennerahasto-ohjelmasta on otettu tätä tarkoitusta varten 20 MEUR EAKR-rahoitusta ja 20 MEUR valtion rahoitusta. Tavoitteena on 400 miljoonan euron vipuvaikutus. Kolme pankkia on toistaiseksi ilmoittautunut mukaan ohjelmaan. Takausohjelmaa koskevat kaikki samat säännöt kuin rakennerahasto-ohjelmaa, joten sen hallinnointi tulee olemaan melko raskas.

Keskustelussa pohdittiin mm. olisiko pk-yritysaliteella synergiaa maaseuturahaston kanssa ja voiko takausta yhdistää muusta EU-rahastosta tulevaan rahoitukseen. Myöskään valtiontuen ja takausjärjestelmän suhde ei ole aivan selvä. Maaseutuohjelmassa ei ole tarvetta ottaa rahoitusinstrumentteja käyttöön kuluvalle ohjelmakaudella, mutta seuraavalla ohjelmakaudella asia voi tulla ajankohtaiseksi.

11. Päätösten yrittäjävaikutusten arviointi ja maaseutuyrittäjyyden edistäminen

Jari Huovinen Elinkeinoelämän keskusliitto EK:sta esitteli päätösten yrittäjävaikutusten arviointia maaseutuyrittäjyyden edistämisen näkökulmasta. EK:n tavoitteena on kehittää työkaluja poliittisten päätösten vaikutusarviointiin. Keskeisten yrittäjäryhmien tunnistamisella voitaisiin paremmin arvioida, miten eri politiikat vaikuttavat. Tätä selvitettiin tutkimuksella, jonka tarkoituksena oli profiloida työnantajayrittäjäkenttää. Tutkimuksessa tunnistettiin 4 erilaista työnantajayrittäjäryhmää: sitoutujat, säilyttäjät, kehittäjät ja hallitsijat. Näiden yrittäjäryhmien osuudet erityyppisillä maaseudun kolmijaon mukaisilla alueilla olivat varsin samanlaiset. Tämän tutkimuksen perusteella esim. maaseudun kasvu-yritysten määrää on selvästi aliarvioitu.

11. Muut ajankohtaiset asiat

Muita asioita ei ollut.

12. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään Keski-Suomessa 6.-7.6.2017.

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.40.

Helsingissä 8.12.2016

Seurantakomitean puheenjohtaja,
kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Seurantakomitean sihteeri,
neuvotteleva virkamies

Leena Anttila

